



Verkiezingsprogramma gemeenteraadsverkiezingen maart 2018.

Inleiding.

Gelukkig gaat het met veel mensen gewoon goed. Ook in Kapelle. Maar een te grote en bovendien groeiende groep mensen dreigt achterop te raken. Ze hebben weinig hoop voor de toekomst en waarderen het eigen leven met een mager zesje. Er zijn nog steeds (groeiende) verschillen in inkomen, vermogen, opleidingskansen, arbeidszekerheid, gezondheid, levensduur en in de toegang tot de woningmarkt. Wij maken ons zorgen over een grote en diepere scheiding tussen de groep mensen die kansen heeft en deze weet te benutten, en de groep voor wie dit moeilijker is. Te veel mensen hebben geen of moeilijk toegang tot de reguliere arbeidsmarkt. Wie een arbeidsbeperking heeft of op 55-jarige leeftijd werkloos is geworden, komt nauwelijks meer aan een baan.

De PvdA bestrijdt kansenongelijkheid. Wij willen nadrukkelijk investeren in wat ons bindt. We zoeken dat in de kracht van de mensen, met de steun van een beschermende overheid. Voor de PvdA is de rechtvaardige samenleving er één van eerlijk delen, vast werk, goed wonen, een gezond leven, toegang tot scholing, emancipatie en recht op zeggenschap. Dat houdt voor ons in een gemeente, waar kinderen onbevreesd opgroeien, gelijke kansen hebben, en waar ze worden aangemoedigd om na te denken, creatief te zijn, verder te reiken dan het gangbare en vooruit te komen. Wij staan voor een gemeente waarin het minder 'ik' is en meer 'wij'. Maar ook voor een duurzame gemeente met een scherp oog voor de negatieve klimaat effecten en het terugdringen daarvan.

Het gaat goed met Kapelle. De gemeente kent een hoog voorzieningenniveau. We hebben de afgelopen jaren in Kapelle vooral veel geïnvesteerd in 'stenen': het tunneltje, de brede school en recent gaat nu de aandacht uit naar een nieuwe sportvoorziening/zwembad in de gemeente.

Veel van de taken op het gebied van zorg, werk en jeugdzorg zijn in 2015 van het Rijk overgegaan naar de gemeente (decentralisatie). Deze wijziging(en) zijn erop gericht dat

- mensen sneller geholpen worden bij zorg- of ondersteuningsvragen;
- mensen zorg en ondersteuning krijgen die zoveel mogelijk aansluit op hun persoonlijke (thuis)situatie, mogelijkheden en sociale netwerk.

Dit stelt hoge eisen aan de gemeente, namelijk

- het anders organiseren van de toegang tot collectief gefinancierde zorg en ondersteuning;

- meer samenhang in het aanbod van zorg, jeugdhulp en ondersteuning;
- meer en betere samenwerking tussen professionals, vrijwilligers en mantelzorgers;
- passende ondersteuning van mantelzorgers en zorgvrijwilligers;
- aansluiten bij de talenten en mogelijkheden van mensen zonder evt. beperkingen uit het oog te verliezen;
- meer zorg- en ondersteuningsdiensten, voorzieningen en hulpmiddelen die mensen in staat stellen thuis te blijven wonen;
- meer ruimte en stimulans voor zorginitiatieven van particulieren.

Met de decentralisaties op het gebied van zorg, werk en jeugd hebben de gemeenten en raadsleden meer verantwoordelijkheid gekregen. Dat betekent meer beleidsvrijheid, maar ook meer lastige keuzes en het omgaan met dilemma's: toegangspoort of poortwachter, meer maatwerk, minder bureaucratie, eigen kracht centraal, en aandacht voor de kwetsbaren?

Fungeert de gemeente als open toegangspoort of als strikte poortwachter? Wij opteren voor een open toegangspoort, waarbij de gemeente actief zoekt en kijkt welke behoeften en ondersteuning er binnen Kapelle op deze terreinen nodig is. Communicatie naar de inwoners is in begrijpelijk Nederlands opgesteld; ambtelijke taal wordt vermeden.

De gemeente mag de inwoners aanspreken op hun eigen kracht en de inzet van hun netwerk. Maar de gemeente moet zich goed realiseren dat sommigen daar niet of nauwelijks toe in staat zijn. De meest kwetsbaren zijn vaak niet goed in staat om aan de bel te trekken: mensen met zware psychiatrische problemen en/of verslavingen, mensen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, dreigende dak- en thuislozen. Bovendien kunnen bijvoorbeeld licht verstandelijk gehandicapten een netwerk hebben met juist een kwalijke invloed, waarvan ze juist moeten worden weggehouden. In deze situaties dient de gemeente zich actief ondersteunend en begeleidend op te stellen.

De zorg van de PvdA is dat ook in de komende jaren de gemeente naast de inkomsten van het Rijk gericht op een sobere uitvoering, voldoende eigen financiële middelen heeft om deze taken op een goed niveau uit te voeren en te waarborgen dat burgers niet in de kou komen te staan of aan hun lot worden overgelaten.

We mogen trots zijn op het hoge voorzieningenniveau in de gemeente Kapelle, maar dit mag niet leiden tot kansenongelijkheid. Het mag niet ten koste gaan van armoedebestrijding, goede zorg en de ondersteuning van mensen om echt deel te kunnen nemen aan de samenleving. De Partij van de Arbeid zet zich in voor een gemeente die verbonden is, waarin solidariteit is met de kwetsbare mensen in onze samenleving. Het maakt uit en moet ook te merken zijn of de burger te maken heeft met een PvdA-raadslid of met iemand van een andere partij.

Het verkiezingsprogramma van de Partij van de Arbeid in Kapelle telt vijf grote thema's:

1. een verbonden samenleving
2. bestaanszekerheid
3. een duurzame en groene omgeving
4. jongeren
5. bestuur en financiën

Bij elk thema geven we aan wat onze uitgangspunten zijn en wat dit betekent voor de komende raadsperiode. We maken duidelijk waar we voor staan en welke keuzen wij maken. Die keuzen sluiten in een aantal gevallen aan bij bestaand beleid: beleid dat in gang is gezet en dat aansluit bij onze uitgangspunten, beleid waar de PvdA haar stem aan heeft gegeven. Politieke besluitvorming gaat immers niet alleen over de korte termijn, maar heeft ook effect op ontwikkelingen op de langere termijn. Goed beleid vraagt om continuïteit. Daarnaast legt de PvdA in Kapelle op onderdelen van de vijf thema's ook andere accenten in het te voeren beleid. Keuzen die voortvloeien uit onze sociaal-democratische waarden. Eerlijk delen, vast

werk, goed wonen, een gezond leven, toegang tot scholing, emancipatie, recht op zeggenschap; een duurzame en verbonden samenleving.

Thema 1 een verbonden samenleving

De PvdA in Kapelle kiest voor een gemeente, waarin we met elkaar leven en waarin we zorgvuldig met elkaar omgaan, waarin kinderen zonder zorgen kunnen opgroeien en mensen vooruit kunnen komen.

❖ *zorg en welzijn*

De overheid zorgt voor een sociaal klimaat met structuren en wetten. Ze schept de voorwaarden en regelt zorg voor hen die dat nodig hebben. Ze geeft daarbij prioriteit aan mensen die niet zelf hun plek in de samenleving kunnen invullen. Zorg moet voor iedereen toegankelijk zijn en ook sport en cultuur dienen voor iedereen bereikbaar en betaalbaar te zijn, ook in de gemeente Kapelle.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Het aanvragen van zorg wordt zo eenvoudig mogelijk gemaakt. Het moet voor elke inwoner duidelijk zijn bij wie je terecht kunt met welk probleem of ondersteuningsvraag. De bureaucratische rompslomp moet zo klein mogelijk wordt gehouden. In de samenwerking is vertrouwen het uitgangspunt. Controle is nodig, maar is niet leidend.
- Wij bestrijden de stopwatchcultuur in de zorg. Wij besteden de zorg niet aan op basis van alleen de prijs. In de aanbestedingen stellen we eisen aan kwaliteit, goed werkgeverschap, het toepassen van cao's, werken met vaste dienstverbanden, medezeggenschap van cliënten en mantelzorgers, en persoonlijk contact. Wij passen de code 'verantwoord marktgedrag thuisondersteuning' toe en ondersteunen ledenraden, patiëntenorganisaties en zorgcoöperaties.
- Maatschappelijk meedoen, ook van GGZ-patiënten, is voor ons de norm, en waar nodig moet beschermd of begeleid wonen mogelijk zijn. Met de GGZ worden afspraken gemaakt hoe zij hieraan in samenwerking met welzijn kunnen werken.
- Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde. Zij verdienen onze steun en waardering. Wij willen hun positie versterken door hen bij te staan: dagopvang en respijtzorg om de zorg te ontlasten; praktische en emotionele hulp, zoals bijvoorbeeld training over de omgang met dementie of het in contact met lotgenoten.
- Wij maken de toegankelijkheid van (openbare) voorzieningen voor mensen met een beperking maximaal.

❖ *armoede en schuldhulpverlening*

Armoede leidt tot een sociaal en maatschappelijk isolement. Opgroeien in armoede staat ontwikkelingskansen in de weg. Als er geen geld is, kan je niet deelnemen aan de muzieklles, de sportclub, het schoolreisje of een verjaardagsfeestje.

Waar nodig bezien we de schuldproblematiek in samenhang met eventuele andere problematiek. Wij willen alleen werken met bewindvoerders en schuldhulpverleners, die voldoen aan het 'keurmerk bewindvoering'. De schuldhulpverlening moet gericht zijn op de mensen zelf zonder hun verantwoordelijkheid over te nemen, maar wel zo laagdrempelig en slagvaardig mogelijk.

Wij willen dat er voldoende capaciteit is in mensen en geld voor ondersteuning bij de schuldhulpverlening. We willen dat helder is voor iedereen welke voorzieningen de gemeente heeft getroffen voor gezinnen of personen die financiële ondersteuning nodig hebben.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Onze gemeente voert armoedebelief met specifieke aandacht voor kinderen, die opgroeien in armoede. In ons armoedebelief is ook aandacht voor werkende armen, arme ouders en alleenstaanden. Wij kijken in het armoedebelief niet alleen naar het bruto-inkomen, maar ook naar het besteedbaar inkomen om verborgen armoede op te sporen en aan te pakken. Daar past ook kwijtscheldingsbelief voor afvalstoffen en waterschapsbelastingen voor minima bij. Wij wijzen marktwerking in de schuldhulpverlening af.
- De gemeentelijke taak in de schuldhulpverlening moet effectief voor allen die in de financiële problemen zijn gekomen daadwerkelijk toegankelijk zijn. Dat is nu niet het geval. Er worden op dit gebied te veel potentiële hulpvragers gemist. De 'schuldhulpwinkel' is wel open maar de klanten weten die winkel niet te vinden. Dat moet beter!
- Er worden speciale schuldhulpverleningsprogramma's ontwikkeld gericht op de ondersteuning van zzp'ers, die sterk wisselende inkomsten hebben, werkende armen, die banen moeten stapelen om aan het minimum te kunnen komen. Op die manier kunnen zij op eigen kracht voldoen aan de zo eenvoudig mogelijk gehouden voorwaarden van de schuldhulpverlening.
- Wij richten voor jongeren met problematische schulden een fonds in om hun schulden in onder te brengen en betaalregelingen met schuldeisers en jongeren te treffen. Dat doen we zonder de verantwoordelijkheid bij de jongeren weg te nemen. Jongeren blijven eigenaar van hun schuld en krijgen begeleiding en training in financiën. Hiermee wordt de jongere weer perspectief geboden om te kunnen werken aan zijn of haar toekomst.
- In onze gemeente wordt de voedselbank ruimhartig ondersteund.

❖ **Laaggeletterdheid**

Laaggeletterdheid komt ook in onze gemeente meer voor dan we vaak denken en is in veel gevallen de oorzaak dat inwoners met financiële vragen en/of problemen later echt in de schulden komen. De gemeente moet zicht hebben op de groep laaggeletterden en in de aanpak van laaggeletterdheid initiatief en regie nemen.

- Wij stimuleren het ontwikkelen en inzetten van programma's gericht op het signaleren en bestrijden van laaggeletterdheid. De gemeente heeft daarbij een

bijzondere taak op het gebied van de communicatie met de burgers, her- en bijscholing van de eigen medewerkers, inzet van ervaringsdeskundigen, inrichten van scholingsprogramma's voor laaggeletterden in samenspraak met de sociale partners.

❖ **wonen**

Wonen is meer dan een dak boven je hoofd. Wonen doe je te midden van en samen met anderen. Dit betekent dat er voldoende betaalbare huizen voor uiteenlopende soorten huishoudens beschikbaar moeten zijn. Iedereen dient goed te kunnen wonen voor een eerlijk deel van het besteedbaar inkomen. Wonen gaat ook over kwaliteit van de woningen: verduurzaming (o.a. door nul op de meter), veiligheid en de relatie met zorg. Bouwen in de kernen heeft hierbij voorrang. Om de betaalbaarheid te kunnen garanderen zullen de woonlasten omlaag moeten.

Wij willen ruimte geven aan bouwen zonder betuttelende regels en stimuleren waar mogelijk welstandsvrij bouwen.

Wij streven naar gemengde kernen. Dit betekent dat er ruimte is voor diversiteit, jongeren, alleenstaanden, gezinnen met jonge (en oudere) kinderen, meerdere generaties van een familie onder één dak, ouderen en statushouders. Gemengde kernen passen bij het idee van een verbonden samenleving. Als passend toewijzen gemengde kernen in de weg staat, dan dienen we dat in overleg met de woningbouwcorporatie op te lossen.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij zorgen voor voldoende en beschikbare sociale huurwoningen (betaalbare voorraad) voor alle doelgroepen van de sociale huur. De gemeente wijst in overleg met de woningbouwcorporatie de voorraad goedkoopste huurwoningen aan en zorgt ervoor dat die goedkope huurwoningen verspreid over de kernen liggen. Alle sociale woningen zijn binnen 10 jaar goed geïsoleerd. Hierover maken we bindende afspraken met de woningbouwcorporatie. De netto woonlasten mogen dan niet omhoog gaan.
- Er moeten voldoende woningen beschikbaar zijn voor toetreders op de woningmarkt, ouderen en de mensen die vanuit beschermd wonen zelfstandig gaan wonen.

❖ **sport**

Sport is belangrijk voor iedereen: voor de gezondheid, als middel voor participatie, voor de gezelligheid, om spelregels, die je ook in het gewone leven nodig hebt te leren, te leren samenwerken en ga zo maar door. Er zijn in onze gemeente veel sportverenigingen met een groot bereik onder onze inwoners. Deze verenigingen zijn van groot belang voor de leefbaarheid en de onderlinge binding. Zij vormen de brug in het verbinden van verschillende sociale netwerken door de Kapelse samenleving heen. Sportverenigingen die actief werk maken van diversiteit en integratie verdienen extra ondersteuning.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij zetten in op voldoende en kwalitatief goede faciliteiten voor het kunnen beoefenen van sport (in teamverband en in verenigingsverband).
- Sport moet toegankelijk zijn voor alle kinderen. We bevorderen de deelname van kinderen aan sport van niet-draagkrachtige ouders (minder dan 130% van het wettelijk sociaal minimum of bijzondere omstandigheden) door middel van de sportpas/gemeentepas. Met de gemeentepas wordt tegemoet gekomen in de kosten voor sportkleding, -attributen en het lidmaatschap van de vereniging.
- Actieve sportbeoefening moet ook mogelijk zijn voor mensen met een beperking.
- Sport en bewegen begint al op vroege leeftijd. Daarvoor zijn er in elke woonwijk voldoende speelplekken, speeltuinen en beweeg-tuinen.
- Wij blijven inzetten in op een programma gericht op ouderen en blijven bewegen. Hier kunnen fietsactiviteiten, wandelprogramma's, maar bijvoorbeeld ook valpreventie deel van uitmaken.

❖ **cultuur**

Cultuur is belangrijk voor de leefbaarheid in buurten en steden. Cultuur kent een grote verscheidenheid. Voor onze gemeente gaat het onder andere om de bibliotheek, de muziekschool, cultuur- en poppodia, de (gemeentelijke) musea, cultuureducatie en alle andere vormen van culturele uitingen. Juist voor de PvdA is het altijd belangrijk geweest dat alle vormen van cultuur toegankelijk en betaalbaar zijn voor iedereen en dat elke cultuuruiting van waarde is. Dus ook amateurkunst.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij investeren in de culturele voorzieningen in onze gemeente en willen deze behouden in het kader van leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente.
- Wij plaatsen cultuureducatie voor kinderen en jongeren hoog op de agenda en maken cultuureducatie onderdeel van de gemeentepas.
- Wij zien de bibliotheek als laagdrempelige ontmoetings- en leer- plaats. Dat betekent dat er in de bibliotheek een bijdrage geleverd wordt aan de bestrijding van analfabetisme en laaggeletterdheid, er allerlei vormen van informatie te vinden zijn, en er permanent open wifi-verbindingen zijn.
- Culturele instellingen gaan bij voorkeur zelf actief op zoek naar bronnen van financiering. Wij stimuleren cultureel ondernemerschap.

❖ **iedereen doet mee**

Wij staan voor een open en diverse samenleving, waarin iedereen zich naar wens kan ontplooiën. Voor Kapelle betekent dit een gemeente waar plek is voor iedereen ongeacht achtergrond, sekse of seksuele geaardheid. Iedereen doet mee en draagt bij naar eigen mogelijkheden. De PvdA wijst elke vorm van discriminatie af. Ongeacht de achtergrond of seksuele geaardheid moet iedereen dezelfde kansen hebben, of het nu gaat om onderwijs, werk, wonen of vrije-tijdsbesteding. Wij vinden dat je open met elkaar het gesprek moet voeren over kwesties die bij bepaalde groepen gevoelig liggen. In de gezamenlijke oplossing

houd je altijd rekening met elkaar. Contact en binding tussen verschillende groepen in de bevolking is belangrijk.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- De PvdA staat voor rechten en participatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele personen en transgenders (LHBT'ers). Seksuele diversiteit zien we als een verrijking en moet zichtbaar kunnen zijn op straat, scholen, werk, zorginstellingen en waar dan ook in onze maatschappij.

❖ zeggenschap en betrokkenheid in de publieke sector

De PvdA vindt het belangrijk dat bewoners weer zeggenschap over publieke voorzieningen als de zorg, onderwijs, wonen, OV, sport, wel- zijn en de straat hebben. Publieke voorzieningen dienen namelijk de belangen van bewoners. Het instituutbelang hoort daaraan ondergeschikt te zijn. Zeggenschap draagt verder bij aan betrokkenheid van bewoners bij de publieke zaak en bij elkaar.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Bij zorg, welzijn en maatschappelijke dienstverleningspartijen, die subsidie krijgen van de gemeente of waar de gemeente een inkooprelatie mee heeft, stellen we minimumeisen aan cliëntenraden en medezeggenschap van werknemers. Deze eisen zijn onderdeel van het aanbestedings- en inkoopbeleid van onze gemeente.
- We betrekken ervaringsdeskundigen bij het maken van gemeentelijke plannen voor bijzondere doelgroepen.

Thema 2 bestaanszekerheid

Iedereen verdient een eerlijke kans op goed werk en een rechtvaardig inkomen. Werk is de sleutel tot bestaanszekerheid, waardering, respect en tot deelname aan de samenleving. Met werk zijn mensen in staat een zelfstandig bestaan op te bouwen en hun talenten te ontwikkelen. Werk biedt perspectief. Dat wil echter niet zeggen dat als je niet werkt, je ook niet mee telt! Ook niet-werkenden kunnen een bijdrage leveren aan de kracht van een gezonde samenleving. Daar horen ook ouderen bij. De kennis en ervaring die zij meebrengen is uitermate waardevol voor de Kapelse samenleving. Ook zij moeten serieus genomen worden.

Mensen, die kunnen werken, maar door omstandigheden zijn aangewezen op de bijstand worden respectvol behandeld. Wij vinden dat geen enkel mens kansloos hoort te zijn op de arbeidsmarkt en schrijven daarom niemand af.

Werken met behoud van uitkering is altijd tijdelijk en met oog op het verhogen van de perspectieven op het krijgen van betaald werk. Alle ondersteuning vanuit de gemeente om mensen weer aan het werk te krijgen, is maatwerk.

Voor onze gemeente houden we beschut werk in stand voor mensen die niet in aanmerking kunnen komen voor een plek op de reguliere arbeidsmarkt. Iedereen heeft recht op werk en een inkomen dat daarbij hoort.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij investeren in een goed economisch klimaat door een goede koppeling tussen economisch en sociaal beleid.
- Wij gebruiken onze inkoopmacht als gemeente om banen voor mensen in een uitkering en leerbanen voor jongeren te stimuleren. Dat kan door '*social return on investment*' als voorwaarde op te nemen voor de aanbestedende partij. Dus niet op een specifiek project. Op die manier ondervangen we het risico, dat werk niet duurzaam is. De gemeente geeft hierbij zelf ook het goede voorbeeld en treedt pro-actief op.
- We zetten het re-integratiebeleid in op reguliere (niet-gesubsidieerde) en fatsoenlijk betaalde banen. Als dat niet of nog niet mogelijk is, geven we loonkostensubsidie of bieden we een baan aan bij het sociaal werkbedrijf. Voor hen waarvoor ook dat niet of nog niet in het bereik ligt, is er de arbeidsmatige of recreatieve dagbesteding.
- Ons re-integratiebeleid is erop gericht om mensen zo snel mogelijk naar werk te begeleiden. Als een opleiding of herscholing het beste perspectief geeft op werk en er geen andere mogelijkheden tot financiering zijn, kan de gemeente door een lening of een gift hierin voorzien.

Thema 3 een duurzame en groene omgeving

Voor de PvdA is duurzaamheid belangrijk. Het in Parijs bereikte Klimaatakkoord onderstreept de urgentie van de energietransitie. De klimaatverandering, de toename aan regenwater en de CO2-uitstoot baren ons zorgen. Ook de gemeente Kapelle heeft een bijdrage te leveren aan het tot stand brengen van een duurzame en groene omgeving. De verduurzaming gaat nu (te) traag, er is versnelling nodig.

De gemeente moet zich richten op duurzame projecten, die tegelijkertijd zoveel mogelijk de woningbouw, het milieu en de (lokale) werkgelegenheid ten goede komen. Inwoners, organisaties en bedrijven moeten sterker dan nu het geval is bij de uitvoering worden betrokken. Er moet meer ruimte komen voor initiatieven van inwoners van de gemeente Kapelle bij het duurzaam maken van de eigen woning en leefomgeving.

Kapelle heeft unieke landschappelijke kenmerken die de streek een eigen identiteit geven en die we koesteren. Natuur en natuurgebieden horen toegankelijk te zijn.

❖ duurzame energie

Wij hebben de ambitie om van Kapelle een duurzame, energie-neutrale gemeente te maken. De PvdA vindt dat we nadrukkelijk alle opties voor duurzame alternatieve energiebronnen moeten onderzoeken in onze gemeente.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij hebben de ambitie dat onze gemeente in 2040 een CO2- neutrale gemeente is. Daar moeten we nu de stappen voor gaan zetten. Wij stellen een lokale klimaatverordening en agenda op. Daarin stellen we concrete doelen ten aanzien van de verduurzaming van woningen, bedrijven(terreinen), (overheids)gebouwen en onderwijs- en zorginstellingen.
- Wij maken met de woningbouwcorporatie afspraken over kleinschalige energieopwekking voor en door huurders. We stimuleren het gebruik van zonnepanelen bij huurders.
- Wij willen een informatiepunt binnen onze gemeente. Particulieren en organisaties kunnen daar terecht met al hun vragen over duurzaamheid en de mogelijkheden voor een circulaire economie, waarin we grondstoffen hergebruiken.
- Bij aanbestedingen, kaveluitgifte en bestemmingsplannen nemen we duurzaamheid en energie(voorziening) op als eis. Net als het gebruik van energiebesparende maatregelen bij nieuwbouw. Wij realiseren de ambitie dat alle nieuwbouwprojecten geen aansluiting meer krijgen op het aardgas.
- Wij maken met de woningcorporatie verdere afspraken over aantallen Nul-op-de-meter (NOM) renovaties. Renovaties die nog niet Nul-op-de-meter kunnen worden zodanig uitgevoerd dat ze in een later stadium alsnog relatief makkelijk NOM kunnen worden.

❖ **klimaat**

Het wordt een steeds grotere uitdaging om het hoofd te bieden aan de effecten van de klimaatverandering: hogere temperaturen, nattere winters, heviger buien, meer kans op wateroverlast en meer kans op erg droge zomers. Deze effecten hebben een belangrijke invloed op onze gezondheid. Het rainproof ontwikkelen van wijken en gebouwen wordt steeds belangrijker. De PvdA zoekt zoveel mogelijk de verbinding tussen waterberging en andere terreinen, zoals recreatie en energieopwekking.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- We ontwikkelen een meerjaren beleidskader voor een klimaatbestendige en water robuuste, gebouwde omgeving. We toetsen daarbij ook alle gemeentelijke ruimtelijke projecten integraal op hun klimaatbestendigheid. Bij nieuwbouwplannen en herbestemming wordt een watertoets uitgevoerd en de aanbevelingen worden opgevolgd.
- De openbare ruimte wordt natuurlijk, ecologisch, en zonder gebruik van giftige stoffen beheerd. Het straatwerk is waterdoorlatend.
- Wij moedigen burgers aan om hun regenwater af te voeren op eigen terrein. Dat kan bijvoorbeeld door minder tegels te gebruiken, meer groen te planten, en door de regenpijp niet naar de riolering te leiden, maar naar eigen grond of een regenton/-reservoir.

❖ **Natuur**

De PvdA vindt het belangrijk dat bewoners dichtbij huis de natuur kunnen beleven en dat de natuur in de omgeving gemakkelijk bereikbaar en toegankelijk is. Het gaat niet goed met de natuur en de biodiversiteit in Nederland. Dat heeft onder meer te maken met de aard van de landbouw en groei van steden. Hierdoor hebben verschillende dier- en plantensoorten geen leefgebied meer. Daarnaast is het gebrek aan groen in onze steden een aanslag op de gezondheid van haar bewoners. Meer groen en water in de stad maakt de leefomgeving van mensen gezonder en versterkt onze natuur. Groen en water dichtbij huis geeft mensen de mogelijkheid te bewegen, te recreëren en te ondernemen. Meer groen om ons heen zorgt voor minder stress en meer ontspanningsmogelijkheden.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- We beheren de openbare ruimte door natuurlijk en ecologisch bermbeheer, variatie in beplanting van perkjes en groenstroken, en een gematigd kapbeleid. Bescherming van de biodiversiteit is hierbij belangrijk.
- We zetten in op het voorkomen van lichtvervuiling en verstoring van nachtdieren door 's nachts geen verlichting of zoveel mogelijk dimbare 'warme' ledverlichting toe te passen langs openbare wegen.

❖ **Duurzame recreatie**

Een groene leefomgeving, een aantrekkelijk landelijk gebied en de nabijheid van het nationaal park de Oosterschelde bieden de mogelijkheid te bewegen, te recreëren en te ondernemen. Meer groen om ons heen zorgt voor minder stress en meer ontspanningsmogelijkheden. De toeristische mogelijkheden die hierdoor ontstaan bieden een niet te onderschatten economische impuls.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- We zetten in op goede wandelpaden, fietsnetwerken en een groene omgeving in en om de kernen. Een goed wandelpadennetwerk draagt bij aan de toegankelijkheid van natuur en landschap. We gebruiken de dijken en kades als wandel- en fietspaden met picknickgelegenheden om te kunnen recreëren.
- We bouwen de recreatieve mogelijkheden van Wemeldinge op evenwichtige wijze verder uit. We hebben zorg voor de leefbaarheid in Wemeldinge door bij het ontwikkelen van recreatieve voorzieningen rekening te houden met de schaalgrootte van de kern. We richten ons daarbij niet alleen op watersport, maar op meerdere vormen van dag- en verblijfsrecreatie. We moeten er wel voor blijven zorgen, dat voorzieningen als bijvoorbeeld het strand ook voor de eigen inwoners bereikbaar blijven.
- We bouwen de recreatieve mogelijkheden van Wemeldinge verder uit door de aanleg van een aanlegsteiger in de buitenhaven voor kortdurend verblijf van charterschepen en bruine vloot.
- We realiseren een permanent openbaar toiletgebouw ter hoogte van het strandje in Wemeldinge.

- Ondernemers in het MKB en in het bijzonder die in de toeristische sector, krijgen actieve ondersteuning bij vergunningverlening. Zij krijgen de ruimte om te ondernemen en bij te dragen aan de economische groei van Kapelle.

Thema 4 jongeren

Wij willen jongeren de kansen bieden om hun talenten te ontplooiën ongeacht hun afkomst en achtergrond. Daarom zetten we in op goede opvang, uitstekend onderwijs, leuke sportvoorzieningen, goede kindzorg en op een leven dat niet beheerst wordt door (materiële) zorgen.

❖ onderwijs

Onderwijs is de sleutel tot persoonlijke ontwikkeling, voorspoed en welzijn. Het ene kind ontwikkelt zich sneller dan het andere. Voor een gedeelte komt dat doordat talenten uiteenlopen. Een te groot gedeelte wordt echter bepaald door verschillen in sociaal-economische achtergrond

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Veiligheid in en rondom de scholen, in wijken en bij verenigingen voor kinderen is belangrijk. Dat gaat zowel om fysieke veiligheid in het verkeer als om persoonlijke en sociaal maatschappelijke veiligheid. Dit vraagt om goede afstemming tussen professionals, vrijwilligers, ouders, wijkagenten en boa's.
- Wij kiezen voor het investeren in bereikbare en toegankelijke voorzieningen, zoals het peuterspeelzaalwerk, de scholen en ook de bibliotheek. Op die manier verbeteren we de lees- en taal-vaardigheid, zorgen we dat kinderen elkaar beter kunnen ontmoeten en zetten we in op voor- en vroegtijdige educatie.
- We bundelen de krachten met het bedrijfsleven in het regionaal arbeidsplatform. Door bijvoorbeeld voldoende stage- en leerwerk- plekken voor mbo-leerlingen te stimuleren. Als gemeentelijke organisatie geven we het goede voorbeeld.
- Vroegtijdige schoolverlaters worden actief tegemoet getreden. Jongeren uit het praktijk- of speciaal onderwijs begeleiden we naar vervolgonderwijs of naar werken en leren.
- Wij zorgen voor kwetsbare jongeren uit het praktijkonderwijs en VSO. Voorheen stroomden zij rechtstreeks door naar de Wajong of de Wsw. Nu dreigen ze buiten beeld te raken en krijgen we ze moeilijker op school vanwege stapeling van wet- en regelgeving. Wij vinden dat de gemeente zich in moet zetten om samen met de scholen alternatieve leerroutes te creëren. Op die manier kunnen we ook deze jongeren zo goed mogelijk klaarstomen voor de arbeidsmarkt.

❖ jeugdzorg

Gelukkig gaat het met de meeste kinderen goed. Zij groeien op in solide gezinnen, gaan naar school en vullen hun vrije tijd met vriendjes, sport en cultuur. Daarnaast zijn er kinderen die een beetje hulp en zorg nodig hebben. Vaak is dit tijdelijk, omdat het thuis of op school

even wat minder gaat. En tot slot is er een kleine groep jongeren die echt jeugdzorg nodig hebben en soms te maken krijgen met de jeugdreclassering. Ondanks dat we met sterke preventie veel ernstige jeugdproblematiek kunnen voorkomen, zullen er altijd jongeren zijn, die intensieve vormen van jeugdhulp nodig hebben.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- We kiezen voor een positief jeugdbeleid. Hierin gaan we uit van versterking van de eigen mogelijkheden van ouders en kinderen, waar nodig een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid, ophouden met onnodige etikettering en waar mogelijk ontzorgen en normaliseren.
- Wij kiezen ervoor om jongeren, die gebruik maken van jeugdzorg bij hun 18de verjaardag niet in de steek te laten. Vanaf hun 17de wordt samen met hen gewerkt aan een zorgvuldige overgang naar zelfstandigheid of naar blijvende zorg en ondersteuning. Zo nodig loopt de jeugdzorg door tot hun 23ste verjaardag.

Thema 5 Bestuur & Financiën

- **Bestuur en burgerparticipatie**

De PvdA maakt zich sterk voor een transparante, dualistische politiek. In Kapelle is op het gebied van het dualisme nog veel winst te boeken. De PvdA ziet in het verbeteren van de bestuurscultuur een belangrijke opdracht. Zij zet zich in voor het verder uitbouwen van de beleidsvormende en controlerende taak van de raad.

De PvdA realiseert zich dat een kleine gemeente als Kapelle niet meer alle gemeentelijke taken zelfstandig kan uitvoeren. Het is voor een kleine gemeente ondoenlijk om op alle beleidsterreinen de benodigde deskundigheid in huis te hebben. Bundeling van krachten en deskundigheid in een gemeenschappelijke regeling is dan een verstandige oplossing. De keerzijde is echter het gevaar dat de gemeenteraad buitenspel komt te staan en slechts achteraf bij het vaststellen van de begroting haar controlerende functie kan vervullen. In veel gevallen loopt de begrotingsbespreking van de gemeenschappelijke regelingen niet parallel aan de begrotingsbespreking van de gemeente, zodat de gemeenteraad eigenlijk niet meer beschikt over een effectief sturings- en controle-instrument. Dat is slecht voor het democratisch proces in de gemeente.

Als PvdA omarmen wij initiatieven, die leiden tot meer betrokkenheid van burgers bij de lokale democratie. Dit kunnen referenda, burgerinitiatieven, panels, buurtleden of andere vormen zijn. Belangrijk is dat het onderscheid met de representatieve democratie voor iedereen helder blijft. De lokale democratie heeft baat bij actief burgerschap en initiatieven van onderop. Zo moeten inwoners ruim van tevoren actief geïnformeerd worden over inspraakmogelijkheden. Het gemeentebestuur moet achteraf laten weten met welke groepen zij heeft gesproken in een consultatieproces. Zo wordt inzichtelijk gemaakt hoe belangen zijn gewogen.

Voor de PvdA in de gemeente Kapelle betekent dit voor de komende raadsperiode:

- De gemeente stelt een duidelijk kader vast waarbinnen en onder welke voorwaarden burgerinitiatieven ondersteund kunnen worden. Burgerinitiatieven zijn in de regel doel-, locatie-, leeftijdsfase of groepsgebonden en vaak tijdelijk van aard, terwijl de gemeenteraad zich moet laten leiden door het algemeen belang. Er komt per onderwerp duidelijkheid over de mate van participatie door de bewoners.
- Regels zijn ondersteunend en geen doel op zich. Daar waar regels conflicterend zijn, worden ze aangepast. Regels worden afgeschaft, als er geen duidelijke reden meer voor is.
- De PvdA maakt zich sterk voor een 'lobbyparagraaf' bij alle belangrijke besluiten van het college. Hieruit moet duidelijk worden hoe belangen zijn gewogen: met welke belangengroepen de wethouder / het college contact heeft gehad bij wijze van consultatie.
- Wij pleiten er voor om de controlerende functie van de gemeente raad in geval van een gemeenschappelijke regeling te versterken, door de verantwoordelijk wethouder - ook als deze van een andere gemeente komt - ter verantwoording te roepen over het gevoerde beleid.

- ***Solide financieel beleid.***

De PvdA staat voor een solide financieel beleid. We gaan zorgvuldig om met ons gemeenschapsgeld.

De begroting is sluitend en hiermee is Kapelle financieel gezond. Het is wel oppassen geblazen. De afgelopen jaren is er Kapelle vooral geïnvesteerd in “stenen”: het “tunneltje en de Brede School. Alle aandacht gaat nu uit naar het realiseren van een nieuw te bouwen sportcomplex aan de Vroonlandseweg. Maar de prijs voor dit nieuwe sportcomplex is hoog, te hoog vindt de PvdA. Ondanks een sluitende begroting neemt de schuldpositie van de gemeente alleen maar toe. Die schuldpositie is tussen 2008 en 2016 zelfs verdrievoudigd. Een investeringskrediet van ruim 13 miljoen Euro voor het nieuwe sportcomplex doet de schuldpositie van de gemeente zelfs nog verder verslechteren. Ook de kredietwaardigheid van de gemeente Kapelle staat onder druk. Dit baart ons grote zorgen. Het maakt de gemeente Kapelle op lange termijn financieel kwetsbaar en heeft gevolgen voor de beleidsruimte bij (onder andere) het sociaal domein. Schulden moeten op den duur worden afgelost met publiek geld. Dit geld kan niet meer worden besteed aan de onderwerpen, die de PvdA echt belangrijk vindt, zoals goede zorg voor de inwoners van de gemeente en armoedebestrijding.